

Dit artikel is exclusief voor jou als abonnee van De Limburger te lezen

Acht Limburgse ideeën om de leerachterstanden weg te werken

27-01-2021 om 09:18 door Carola de Boer

*Veel mensen hopen dat de basisscholen 8 februari weer open mogen.
Afbeelding: Peter Schols*

Hoe kunnen kinderen die door de maandenlange scholensluiting een leerachterstand hebben opgelopen, deze inhalen? Wat moet minister Arie Slob in zijn 'Deltaplan' opschrijven? Een lijst met Limburgse ideeën.

Na de eerste lockdown in het voorjaar van 2020 was al duidelijk dat leerlingen in het basisonderwijs flink gedupeerd waren. Online les krijgen via de computer en dan zelfstandig je taalopdrachten en sommen maken, is te veel gevraagd voor de meeste kinderen in de leeftijd tot 12 jaar. En ouders kunnen ook niet zomaar ineens juf of meester spelen.

Leerlingen in groep 3, die net leren lezen en schrijven, hebben de grootste leerachterstand opgelopen. constateerden onderzoekers van de Universiteit Maastricht eerder al. Ook

opgelopen, constateerden onderzoekers van de Universiteit Maastricht eerder al. Een begrijpend lezen holde in vrijwel alle groepen achteruit. Om nog maar niet te spreken over de sociale en emotionele gevolgen van de lockdown. Het gemis van vriendjes en het samen spelen. En de situatie thuis, die misschien niet voor iedereen fijn en gezellig is. Corona veroorzaakt op alle fronten onzekerheid en angst. En de kinderen zijn de dupe.

Alle hoop is nu gericht op het opengaan van de scholen op 8 februari, om in ieder geval de basisschooljeugd weer samen te laten zijn en de ouders te ontlasten. Maar veel kinderen zijn achteropgeraakt en hebben minder geleerd dan de scholen als doel hebben vastgelegd. Het kabinet werkt aan een nationaal programma om de leerachterstanden de komende jaren weg te werken. Een paar suggesties uit de Limburgse onderwijswereld op een rij.

1. Gemiste dagen inhalen

Haal alle gemiste dagen – 65 als op 8 februari de scholen weer opengaan – een-op-een in, luidt het advies van de hoogleraren onderwijs economie Trudie Schils en Lex Borghans van de Universiteit Maastricht. Al lukt dat dit schooljaar, met nog zo'n twintig weken te gaan, niet meer. „Een uur langer les per dag of zaterdagmorgen naar school is al niet meer genoeg om alles in te halen. Een optie is om de zomervakantie naar achteren te verplaatsen en in te korten. Dat geeft ook duidelijkheid aan ouders dat wat de leerlingen thuis leren niet cruciaal is. Dat kan veel druk in het gezin weghalen”, zeggen ze.

2. Beperk het aanbod

Wat is het belangrijkste dat je leert op de basisschool? Lezen, schrijven en rekenen. „Misschien moeten we hierop focussen en andere dingen dit schooljaar niet meer doen of door anderen laten verzorgen”, oppert Bert Nelissen, bestuurder van scholenkoepel Innovo in Parkstad. „We moeten als de scholen weer opengaan meters maken.”

Daar gelooft ook Inge de Wolf in, hoogleraar onderwijssystemen aan de Universiteit Maastricht en inspecteur bij de Onderwijsinspectie. „Een experiment in Chicago waarbij leraren twee keer zoveel les gaven in rekenen en taal wees uit dat dit heel effectief was.” Maar, benadrukt ze, school is niet alleen een leerfabriek. „De sociale aspecten, die je bijvoorbeeld leert bij creatieve vakken, zijn net zo belangrijk.”

3. Bijspijkeren of groep 9

Niet iedereen loopt achterstanden op. Dus onderzoek goed welke leerlingen voor welke vakken extra lessen nodig hebben. Innovo-bestuurder Nelissen wil de basisschoolkinderen toetsen als ze weer in de school zijn om te kijken waar de hiaten zitten en er vervolgens een gericht bijlesprogramma voor te bedenken.

Hoogleraar Inge de Wolf stelt voor om dit niet door vrijwilligers te laten doen, maar door gespecialiseerde leerkrachten. „Er is echt maatwerk nodig. Dat kan in korte tijd heel – effectief zijn.” Dat geldt ook voor leerlingen op de middelbare school. Of voer een groep 9 in voor de kinderen die door de coronacrisis nog niet helemaal toe zijn aan die overstap, suggereert Paul Slegers, bestuurder bij Stichting Onderwijs Midden-Limburg (SOML).

Maar ook hier geldt: doe dit niet voor iedereen. Alleen voor de kinderen die er behoefte aan hebben. „Misschien kunnen ze na zo'n extra jaar hoger instromen in het voortgezet onderwijs”, aldus Slegers.

4. Voer School-tv weer in

Lex Borghans vindt het ook een goed idee om, net als de BBC in Engeland, in Nederland de programma's van School-tv te laten zien. Kinderen kunnen zo veel leren over geschiedenis, aardrijkskunde, planten en dieren. Het zou een optie zijn als de lockdown langer duurt of kinderen kunnen er samen in de klas naar kijken.

5. Kansrijk adviseren

Geef kinderen in groep 8 het voordeel van de twijfel. Adviseer kansrijk, stellen deskundigen, maar daar zetten de Limburgse wetenschappers vraagtekens bij. Je kunt een leerling die misschien de havo aankan, niet zonder meer loslaten op de middelbare school en hopen dat het goed komt, zeggen Lex Borghans en Trudie Schils. „Die opgelopen achterstanden moeten ook daadwerkelijk worden ingelopen. Want als het dan toch niet lukt en ze een niveau terug moeten, levert dat een enorme teleurstelling op.”

6. Maak brede brugklassen

Bert Nelissen is al heel lang voorstander van brede brugklassen. Geef kinderen die van de basisschool komen twee jaar lang de kans om te laten zien wat ze kunnen. Stap in de derde pas over naar bijvoorbeeld vmbo, havo of vwo. „Maar maatwerk blijft nodig. Dat kind uit een moeilijk gezin is nog even slim, maar is door de coronacrisis achtergebleven in de leerontwikkeling. Dat moeten middelbare scholen wel oppakken”, zegt hij.

7. Blijf een extra jaar

Wie dit jaar examen doet op vmbo of havo zou ervoor kunnen kiezen om een extra jaar op de middelbare school te blijven. Om van 4 vmbo, met diploma, naar 4 havo over te stappen of van 5 havo naar 5 vwo. Kinderen krijgen zo extra tijd om zich maximaal voor te bereiden op mbo of hbo. „Uiteraard met een aangepast programma om juist die kansenongelijkheid weg te nemen”, zegt Slegers. „Kijk, de middelbare school kost niks voor de ouders; in het vervolgonderwijs kost elk jaar extra geld.”

8. Ook in november examens

Volgens Paul Slegers van Stichting Onderwijs Midden-Limburg heeft oud-minister Maria van der Hoeven al eens gezegd dat er flexibel geëxamineerd moest worden. Niet alleen in mei, ook in bijvoorbeeld november. „Extra tijd is de oplossing”, stelt hij.

„We leggen de meetlat te hoog voor examenkandidaten, in een samenleving die vertraagt. Die leerlingen zitten enorm in de stress. Geef ze de kans om aan het eind van het jaar examen te doen, zodat ze in januari in kunnen stromen naar de vervolgopleiding, mits die dat toelaat. We hebben alles in systemen en hokjes geduwd. Nu blijkt dat niet iedereen op hetzelfde moment hetzelfde kan doen. We moeten wendbaar en flexibel zijn en maatwerk bieden. Anders gaat deze crisis nog heel lang voor problemen zorgen.”

breken. Anders gaat deze crisis nog heel lang voor problemen zorgen.

Maar buiten het oplossen van leerachterstanden als het gaat om lezen en rekenen is er nog veel meer nodig, weet Bert Nelissen. En meerdere partijen moeten daarin meewerken. „De sociale cohesie is op veel plekken in de wijken weg. Er is geen verbinding meer. Niet met de school, niet met de buurt. Maar diegenen die pech hebben laten we niet vallen. Er moet mildheid zijn, een positieve benadering en een ruimhartig beleid. Dat moet de aanpak zijn.”